

Starobosanski nadpisi u Hercegovini.

I.

ва ¹ име	Va ime
бога исвс	Boga Isus-
а гробъ икама	a grob Ivana
(си)е лежи ра	(si)e leži Ra-
досавъ ва	dosav Va-
лаховићъ	lahović
ме спасе	me spase
сама ере	sama ere
легх ^о	leg(o)h
на своє	na svoe
племе	pleme
(в) ишон ба	(u) i(s)toi ba-
штини	št(i)ni
(а)се	(a)se
писа ра	pisa Ra-
дићъ ра	dić Ra-
досалићъ	dosalić
а сиеце в	a sieće
ин лето	1048 leto
кам се	kam se
радићъ	Radić

Ovaj je nadpis na Nekuku kod Stôca. Križ je ponješto okolo zarubljen, a uvrh njega je prosta ruža. Križ je od vapnenca, te je visok 2.20 m., debeo 0.50, a u kraku mu je 0.50. (V. dopis na str. 61, god. 1883.)

II.

во име оца и снѧ	и свѧтогъ дѧа
асе камн став	ла(у свеzi)мѧше ѧдѧа
кићъ на себе и	на акнаговића

Čtia se: »Vo ime oca i s(i)na — i svetog d(u)h(a) a(min).

»Ase kami stav — la mate Jedača-

»vić na sebe i — na Aknagovića«.

Njeka su slova preko štita. Ovaj je nadpis u *Dubravi kod Hodova* (V. dopis na str. 62, god. 1884, br. 10). Stećak je dug 1.74 m., debeo popr. 0.78, visok s postavkom 1.74,

¹ Mjesto в мал не uvijek стоји □.

III.

Na vrh glave:

асе лежи	Ase leži
богавазъ	Bogavaz ¹
Шарахъ Болз	Tarah Bolu
новн	novi
ѣ стѣнь	é sjen

Na dno nogu:

† асе : стѣ	† Ase sje-
ѣе грѣваѣ	če grubac
мола се боже	molu se bože
помилзи ме	pomilui me
милости	milosti
тве	tve

Ovaj je nadpis na Boljunima (V. dopis na str. 87, g. 1884, br. 26). Stećak, ravan u vrhu, dug je 1.42 m., debeo 0.80, visok 1.16; a postavak debeo 0.26 m. Po nadpisu tumači se i ime selu.

IV.

одар змиса на в² тмауи ос
тмлзи мздо и новз часъ

Čita se: »odar zapisa ia v tmači ostiavi (?) mudro i novu čas«.

Stećak od vapnenca. S gornje je strane okrnut. Dug je 1.80 m., visok 0.83, debeo 0.90.

Spomenuti je stećak na *Gorici* kod Stôca, te sam ga donio u opisu onijeh grobova, al mi nadpis nije bilo onda moguće da protumačim (str. 60, g. 1883). Dosta se je *Srbalja* i *Hrvata* zaustavilo kod spomenutoga stećka, da gledaju rečeni nadpis, al se nije moglo ni riječi da proštuje, te se govorilo u zadnje doba, da to nijesu naša slova nego bog zna koja; a nekogi su kazivali, da je to i igrarija. Dohodio sam i ja do tri puta, pa me je istom, kao što veli narod, trećijem putem Bog pomogao.

Spomenuti je nadpis čisto bosanski, a razlikuje se od ostalih, jer su mu njeka slova okrenuta s naopaka, njeka poprijeko, njeka uzgori, a njeka uzgori i s naopaka. Slova nijesu hrdavo ukresana,

¹ Usp. Rječ. Hrv. ili Srp. jez. jug. Akadem. na str. 484, st. II. u riječi *Bogavac*.

² Mjesto в стоји □.

te držim, da to postupanje nije bilo s neznanja, pa to očituje i ista misao nadpisa; al svakako hoćelo se osobite pažnje i kine, da ga se pročita, te se baš veselim, da sam uspio, navlastito s toga, da zadovoljim mnoge rodoljube, koji su me više puta pitali o tomu nadpisu. Uz ostalo držim, da je nadpis prastar.

Vid Vuletić-Vukasović.

Rimski nadpisi u Rami.

Dne 30 kolovoza 1860 prečast. O. Filip Kunić javi pismom društvu za jugosl. poviest i starine u Zagrebu, da je bio u Rami, i da je opazio dva nadpisa rimska na pločah izkopanih u razvalinah stare crkve ramske sdružene sa samostanom posvećenim uznešenju B. D. Marije. Veli, da su ploče od mehokoga kamena, duge od prilike četiri noge a primjerno široke. Putujući onud na brzo, opazio je nadpise, te mu jih ondješnji župnik (O. P. Vuičić) snimio.

Dva su komada od jedne ploče uzidana pod hambar. Jedan komad leži mal ne sasvim u zidu, na drugom pako vide se sljedeća slova:

IMAI
ΓΑΓ·
RVMLII
SIBI
*poste*RISQVE

Drugi nadpis bio bi ovako:

VERINI
LINA E
CARIS
DEFVN
ANNO
SE VIVO
LIBE

Veli dalje, da su na pločah urezani znakovi loze; da se je u grobovih našao ogromau ljudski zub i hrbtina od izvanredne veličine, odnesena u Prozor, trgovište i glavno mjesto ramskoga okružja, te »i jedan vojnik rimski, vas oklopljen u srebrene nje-kakve šibke, s kalpakom od mjeda s granama srebrenim i pozlaćenim, što su takodjer ondašnji i ondješnji Turci u Prozor odnjeli«. Kaže napokon, da je uzidan bio u kuću župnikovu kamen, koj je imao kao ures pročelje crkve, ali sa uresom u zidu okrenutim.

S. L.